

УДК: 631.164.23

DOI: 10.31359/2312-3427-2018-1-169

О.В. Бухало, канд. екон. наук, доцент
член-кореспондент академії економічних наук України,
С.А. Коломієць, здобувач
Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва,

ОСОБЛИВОСТІ ЗАЛУЧЕННЯ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКЕ ВИРОБНИЦТВО

У статті розкрито значення капітальних інвестицій для економіки країни. Розглянуто основні напрями інвестування капітальних інвестицій в економіку України. Проаналізовано капітальні інвестиції за джерелами фінансування. Проведено аналіз динаміки наявності сільськогосподарської техніки та енергетичних потужностей у сільськогосподарських кооперативах України. Доведена необхідність залучення капітальних інвестицій в сучасне сільськогосподарське виробництво.

Ключові слова: *сільськогосподарське виробництво, галузі національної економіки, капітальні інвестиції, кооперативні відносини, сільськогосподарські кооперативи, сільськогосподарська техніка.*

Постановка проблеми. Для соціального та економічного розвитку країни необхідно активізувати інвестиційну діяльність, тому що це джерело функціонування галузей національної економіки. Стабільність і темпи розвитку економіки залежать від активності інвестиційної діяльності у всіх галузях національної економіки. Аналіз основних проблем, що виникають в процесі розвитку економіки, показує, що вони концентруються найбільш в інвестиційній сфері діяльності. Така ситуація знаходить відображення у фінансово-господарській діяльності підприємств різних організаційно-правових форм. Позиція інвестиційної діяльності, її динаміка активності в тому чи іншому секторі економіки має принципове значення для розвитку виробничого потенціалу підприємств різних галузей національної економіки [1, с. 106]. Приватна ініціатива у поєднанні з інноваційно-технологічними досягненнями забезпечує позитивний вплив на конкурентоспроможність вітчизняної продукції та національної економіки, сприяє збільшенню обсягів заощаджень населення та спрямовує їх на ефективний економічний розвиток, та вирішення питань соціального захисту [2, с. 141–142]. Основні проблеми здійснення

інвестиційної діяльності визначаються пошуком джерел інвестування та вибором оптимального напрямку їх ефективного використання. Тому, що від правильності вибору об'єктів, які потребують інвестиційних ресурсів, залежить ефективність інвестиційної діяльності. У сільськогосподарському виробництві інвестиції спрямовуються на заміну застарілого і зношеного обладнання, впровадження нової технології і застосування сучасної техніки і обладнання, розширення виробництва сільськогосподарської продукції, розвиток нових видів виробництв. В зв'язку з цим однією із головних проблем цього напрямку є проблема стимулювання інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств, зокрема, кооперативів, пошуку форм, методів і джерел залучення інвестицій, системне використання інвестиційних потоків на відновлення і вдосконалення матеріально-технічної бази, як ключові заходи, що дають можливість економіці країни розвиватись більш активними темпами.

Сучасне сільськогосподарське виробництво неможливе без енергетичних ресурсів: тракторів, комбайнів, автомобільного транспорту, електротехнічного обладнання, паливно-мастильних матеріалів, електроенергії, природного газу, енергії природних ресурсів (сонячна енергія, ґрунт, людина), а також високоенергетичних матеріалів сільськогосподарського призначення (корми, засоби захисту рослин і тварин, добрива та ін.). Доступність енергетичних ресурсів визначає рівень та вектор розвитку аграрної економіки, можливості виробництва сільськогосподарської продукції, лежить в основі конкурентних переваг агробізнесу, створює умови для підвищення продуктивності праці та зростання добробуту населення. Модернізація агровиробництва, його перехід на індустріальну основу, впровадження інтенсивних технологій потребує концентрації ресурсів і висуває нові вимоги до організації системи енергетичного забезпечення сільськогосподарських підприємств.

Тому питання інвестування в сільськогосподарське виробництво та матеріально-технічне й енергетичне забезпечення сільськогосподарських підприємств завжди актуально і потребує удосконалення та подальшого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами інвестиційної діяльності у сільськогосподарському виробництві України, питаннями формування джерел їх фінансування та дослідженнями інвестиційної діяльності підприємств займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: Дж. Бейлі, В. Беренс, І.О. Бланк, О.В. Бухало, П.І. Гайдуцький, С.О. Гуткевич, О.І. Гутуров, О.Ю. Лупенко, В.Я. Месель-Веселяк, П.Т. Саблук, С.В. Степаненко, О.О. Томілін, О.В. Ульяновченко, В.Г. Федоренко, В.В. Юрчишин та багато інших. В працях науковців

досліджено різні аспекти інвестиційної привабливості сільськогосподарського виробництва, державного управління інвестиційними процесами, формування умов інвестування, також аналізуються проблеми спаду обсягів інвестиційних потоків та запропоновано заходи щодо прискорення інвестиційної активності в економіці України. Проте, незважаючи на значну кількість наукових праць із означеної проблеми, ще залишаються питання залучення капітальних інвестицій в сільськогосподарське виробництво, які вимагають подальшого вивчення, узагальнення та удосконалення. Тому інвестиційна діяльність залишається пріоритетним напрямом економічних досліджень.

Формулювання цілей статті. Метою статті є оцінка сучасного стану та визначення перспектив розвитку інвестиційного забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств та аналіз забезпечення сільськогосподарських кооперативів сільськогосподарською технікою та енергетичними ресурсами.

Виклад основного матеріалу досліджень. Успішний розвиток галузей національної економіки залежить від раціонального та ефективного використання ресурсів господарюючими суб'єктами. Саме виробничий потенціал аграрного сектору покликаний стати рушійною силою для відродження економіки, але сучасне сільське господарство неможливе без сучасних та ефективних засобів механізації, тому для створення стійкого та надійного функціонування аграрної сфери необхідні великі капітальні вкладення в матеріально-технічну базу. Залежно від класифікаційних ознак та напрямів використання капітальних інвестицій розрізняють таку їх структуру: галузеву, яка характеризує розподіл капітальних інвестицій по галузях і видах виробництв; територіальну, яка характеризує розподіл капітальних інвестицій по областях країни; технологічну, яка характеризує співвідношення між основними їх складовими частинами: витратами на будівельно-монтажні роботи, вартістю обладнання, машин і механізмів, іншими затратами; відтворювальну, яка характеризує співвідношення довгострокових витрат на нове будівництво, розширення, реконструкцію і технічне переоснащення; структуру за формами власності, яка свідчить про значне переважання державних інвестицій над приватними [3].

У своїх дослідженнях О. Томілін зазначає, що «...цілісність міжгалузевих зв'язків агропромислового виробництва реалізується через відповідні критерії збалансованості та пропорційності. Недостатня організаційно-економічна та технологічна залежність сільського господарства від інших суміжних галузей призводить до нееквівалентного міжгалузевого обміну між ними» [4, с. 153].

Дані про галузеву структуру капітальних інвестицій в економіку України за 2012–2016 рр. нами представлено у табл. 1.

1. Галузева структура капітальних інвестицій в економіку України за 2012–2016 рр., (%)

Показники	Роки					Зміни (+/-) 2016 р. до 2012 р.
	2012	2013	2014	2015	2016	
Україна в цілому	100	100	100	100	100	0
Сільське, лісове та рибне господарство	6,6	7,1	8,6	11,0	14,1	+7,5
Промисловість	35,1	39,5	39,3	32,1	32,8	-2,3
Будівництво	12,7	17,3	16,5	15,9	12,4	-0,3
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів	8,5	8,4	9,4	7,6	8,3	-0,2
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	13,5	7,0	7,1	6,8	7,0	-6,5
Операції з нерухомим майном	12,3	5,2	5,1	4,3	5,5	-6,8
Інші види послуг	11,3	15,5	14,0	22,3	19,9	+8,6

Джерело: розраховано авторами за даними [5, с. 201; 6, с. 191; 7, с. 182; 8, с. 373; 9, с. 366]

Аналіз динаміки капітальних інвестицій в галузі економіки України у 2012–2016 рр. (табл. 1) свідчить про поступове зростання капітальних інвестицій в сільське господарство протягом досліджуваних років. Питома вага інвестицій в цю галузь в загальній сумі інвестицій в 2016 р., порівняно з 2012 р., зросла з 6,6 % до 14,1 %. Отже, інвестиційні потоки у сільське, лісове та рибне господарство рівномірно збільшуються на протязі всього аналізованого періоду, що свідчить про зростання популярності галузі сільського господарства на фоні загального зменшення капітальних інвестицій в економіку України. За даними Міністерства економічного розвитку і торгівлі України провідними сферами економічної діяльності, за обсягами освоєння капітальних інвестицій, у 2017 р. залишаються: промисловість – 33,1 %; сільське, лісове та рибне господарство – 14,0 %; будівництво – 12,3 %; транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність – 8,7 %; державне управління й оборона, обов'язкове соціальне страхування – 7,4 %; оптова та роздрібна торгівля, ремонт

автотранспортних засобів і мотоциклів – 7,0 %; інформація та телекомунікації – 4,1 % [10]. Стійкий розвиток галузей агропромислового виробництва в умовах ринкових відносин потребує інвестиційної активності, в наданні підприємствам необхідних грошових і матеріальних ресурсів [11]. Формування капітальних вкладень в період становлення багатуокладної національної економіки повинне здійснюватися як за рахунок власних ресурсів підприємств, так і за рахунок кредитів банку і державних інвестицій. У цьому виявляється поєднання різних форм власності. Саме наявність різних форм власності передбачає залучення в інвестиційний процес фінансових коштів держави, комерційних організацій та окремих громадян.

Для оцінки інвестицій, які задіяні в економіці, особливо важливим є аналіз капітальних інвестицій в розрізі існуючих джерел фінансування, які нами представлено у табл. 2.

2. Капітальні інвестиції за джерелами фінансування в економіку України за 2012–2016 рр., (у фактичних цінах, млн грн)

Джерела фінансування	Роки					Зміни (+/-) 2016 р. до 2012 р.
	2012	2013	2014	2015	2016	
Усього:	293692	267728	219420	273116	359216	+65524
за рахунок коштів державного бюджету	17141	6498	2739	6920	9264	-7877
коштів місцевих бюджетів	9149	7219	5918	14260	26817	+17668
власних коштів підприємств й організацій	175424	170676	154630	184351	248769	+73345
кредитів банків та інших позик	50105	40878	21739	20740	27106	-22999
коштів іноземних інвесторів	5041	4881	5640	8185	9831	+4790
коштів населення на будівництво житла	25626	28345	22064	31985	29933	+4307
інших джерел фінансування	11206	9231	6690	6675	7496	-3710

Джерело: розраховано авторами за даними [9, с. 359]

Аналіз динаміки та структури капітальних інвестицій за джерелами

фінансування за 2012–2016 рр. (табл. 2) дозволив визначити, що загальна величина капітальних інвестицій в 2016 р. збільшилась на 65524 млн грн, в порівнянні із 2012 р. Найбільша питома вага у вартості освоєних (використаних) капітальних інвестицій припадає на освоєння за рахунок власних коштів підприємств й організацій, яка становила від 175424 млн грн в 2012 р. до 248769 млн грн в 2016 р. Суттєво зменшилося фінансування капітальних інвестицій за рахунок державного бюджету від 17141 млн грн в 2012 р. до 9264 млн грн в 2016 р. (на 7877 млн грн). Сучасне економічне становище країни також вплинуло і на фінансування капітальних інвестицій за рахунок кредитів банків та інших позик (зменшилось на 22999 млн грн), а за рахунок коштів іноземних інвесторів збільшилось на 4790 млн грн.

Обсяги освоєння капітальних інвестицій підприємств України у 2017 р. складають 412,8 млрд грн, що на 22,1 % більше від обсягу капітальних інвестицій за відповідний період 2016 р. Головним джерелом фінансування капітальних інвестицій є власні кошти підприємств та організацій, за рахунок яких у 2017 р. освоєно 69,9 % капіталовкладень. Частка кредитів банків та інших позик у загальних обсягах капіталовкладень становила 5,3 %. За рахунок державного та місцевих бюджетів освоєно 12,7 % капітальних інвестицій. Частка коштів іноземних інвесторів становила 1,4 % усіх капіталовкладень, частка коштів населення на будівництво житла – 7,8 відсотка. Інші джерела фінансування становлять 2,9 % [10].

Нарощування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції вимагає відповідного розвитку матеріально-технічної бази галузі. Збільшення розмірів виробничих фондів здійснюється за рахунок додаткових вкладень матеріальних і грошових засобів, направлених на розширення виробничого потенціалу сільського господарства. Пріоритетними напрямками активізації процесу залучення інвестицій в діяльність підприємств агропромислового виробництва є: пропозиції щодо впровадження інтенсивних технологій вирощування сільськогосподарських культур; збільшення площі вирощування конкурентоспроможних для певного регіону сільськогосподарських культур; пропозиції з проведення лізингових операцій з метою оновлення машинно-тракторного парку [12, с. 137]. Але, практично всі сільськогосподарські підприємства на території України є якщо не збитковими, то працюють з мінімальним рівнем прибутку. Як ми розуміємо для залучення інвестицій цього явно не досить, ніхто не захоче

вкладати в збиткове виробництво. Варто розуміти, що інвестори вкладають гроші тільки в ті області, які володіють прийнятним рівнем рентабельності. Тому, галузь сільського господарства України вимагає кардинальної модернізації, проте власних коштів та державних вливань для цього не достатньо. Так, на думку О. Ульянченка, однією із вкрай негативних тенденцій сучасного технічного забезпечення аграрних підприємств є зниження обсягів державної підтримки галузі, яка дуже потрібна саме в нинішніх умовах відсутності власних фінансових ресурсів для придбання сучасної техніки [13, с. 314]. Саме тому залучення іноземних та вітчизняних інвестицій у сільське господарство приймає вирішальні значення для майбутнього цієї галузі. Шанси на залучення іноземних інвестицій є тільки у підприємств, які пройшли повну модернізацію та вийшли на стабільний рівень прибутковості та рентабельності. Припинення кризових явищ у сільському господарстві України та подальший прогрес у розвитку кооперативних відносин можливий тільки за умови оновлення матеріально-технічної бази, яка зараз значно обмежує можливості поліпшення фінансово-виробничих показників діяльності сільськогосподарських кооперативів, підвищення рівня механізації виробництва, введення в дію нових і реконструкції існуючих виробничих потужностей на основі залучення інвестицій. Потреба у відтворенні парку тракторів і комбайнів щорічно зростає, але висока їх вартість ускладнює розв'язання цієї проблеми.

Дані про наявність тракторів у сільськогосподарських кооперативах України за 2012–2016 рр. нами представлено у табл. 3.

За даними табл. 3, спостерігається стала тенденція до зменшення кількості технічних засобів у сільськогосподарських кооперативах України за досліджуваний період. Очевидно, що з 2012 по 2016 рр. кількість тракторів зменшилася на 2424 одиниці. Зношеність обладнання та відсутність необхідних коштів на закупівлю зношених частин унеможливує використання потрібних обсягів наявної техніки. Різде скорочення рівня техніки пов'язане передусім із реформуванням сільськогосподарського виробництва, поглибленням кризових явищ економіки та зниженням обсягів державної підтримки галузі, яка дуже потрібна саме в нинішніх умовах господарювання. Таким чином, спостерігається стала тенденція до зменшення кількості сільськогосподарської техніки у сільськогосподарських кооперативах України.

3. Наявність тракторів у сільськогосподарських кооперативах України за 2012–2016 роки, (на кінець року; одиниць)

Показники	Роки					Зміни (+/-) 2016 р. до 2012 р.
	2012	2013	2014	2015	2016	
Трактори – всього:	7663	7006	6087	5495	5239	-2424
трактори потужністю менше 40 кВт	604	507	419	367	332	-272
від 40 до 60 кВт	3203	2950	2540	2237	2066	-1137
від 60 до 100 кВт	2003	1837	1596	1475	1446	-557
100 кВт і більше	1853	1712	1532	1416	1395	-458
трактори колісні	6663	6133	5351	4837	4642	-2021
трактори гусеничні	1000	873	736	658	597	-403
трактори без змонтованих на них машин	6818	6261	5430	4924	4670	-2148
трактори, на яких змонтовані машини	845	745	657	571	569	-276
Вантажні та вантажно-пасажирські автомобілі	5992	5366	4677	4183	4008	-1984
Причепи та напівпричепи	5682	5180	4420	3868	3605	-2077
у тому числі тракторні	4979	4529	3852	3353	3104	-1875

Джерело: розраховано авторами за даними [14, с. 8-9; 15, с. 8-9; 16, с. 8-9; 17, с. 8-9; 18, с. 8-9]

Дані про наявність сільськогосподарської техніки у сільськогосподарських кооперативах України у галузі рослинництва за 2012–2016 рр. нами представлено у табл. 4.

За даними табл. 4, за останні п'ять років темпи зниження кількості сільськогосподарської техніки у кооперативах України у галузі рослинництва спостерігається за усіма показниками, окрім машин і пристроїв для поливу, проте внаслідок різкого зменшення обсягів виробництва цукрових буряків найвищий темп зниження кількості комбайнів зафіксовано по бурякозбиральних комбайнах. Згідно з табл. 4, зменшилось зернозбиральних комбайнів – на 656 одиниць,

кукурудзозбиральних комбайнів – на 87 одиниць, бурякозбиральних машин – на 80 одиниць.

**4. Наявність сільськогосподарської техніки у сільськогосподарських кооперативах України у галузі рослинництва за 2012–2016 рр.,
(на кінець року; одиниць)**

Показники	Роки					Зміни (+/-) 2016 р. до 2012 р.
	2012	2013	2014	2015	2016	
Плуги	3159	2910	2601	2336	2219	-940
Культиватори	4266	3972	3536	3222	3055	-1211
Борони	19841	19943	18402	16657	15540	-4301
у тому числі дискові	1443	1385	1273	1184	1174	-269
Машини посівні та для садіння – всього	4122	3820	3361	3098	2937	-1185
у тому числі сівалки	3931	3644	3215	2967	2815	-1116
картоплесаджалки	137	114	97	79	72	-65
Розкидачі гною і добрив	1165	1110	975	867	874	-291
Обладнання іригаційне: стаціонарне	314	294	245	210	184	-130
Дощувальні машини	403	359	252	205	183	-220
Машини і пристрої для поливу	16	29	29	17	31	+15
Водяні насоси і насосні станції	127	120	126	138	125	-2
Машини для захисту культур	746	694	666	628	611	-135
Сінокосарки	742	700	663	579	555	-187
Жатки валкові	1029	966	841	762	738	-291
Прес-пакувальники, включаючи прес-підбирачі	390	377	349	331	346	-44
Комбайни і машини: зернозбиральні	1799	1619	1417	1238	1143	-656
кукурудзозбиральні	208	191	168	148	121	-87
кормозбиральні, включаючи причіпні	762	693	566	503	471	-291
картоплезбиральні й картоплекопачі	123	91	73	58	57	-66
бурякозбиральні (без машин для обрізання бурячиння)	220	205	178	156	140	-80
Техніка для післяурожайних	973	965	873	767	728	-245

робіт						
-------	--	--	--	--	--	--

Джерело: розраховано авторами за даними [14, с. 8-9; 15, с. 8-9; 16, с. 8-9; 17, с. 8-9; 18, с. 8-9]

Дані про наявність сільськогосподарської техніки у сільськогосподарських кооперативах України у галузі тваринництва за 2012–2016 рр. нами представлено у табл. 5.

**5. Наявність сільськогосподарської техніки у сільськогосподарських кооперативах України у галузі тваринництва за 2012–2016 рр.,
(на кінець року; одиниць)**

Показники	Роки					Зміни (+/-) 2016 р. до 2012 р.
	2012	2013	2014	2015	2016	
Доїльні установки та апарати	798	725	669	693	704	-94
Очищувачі-охолоджувачі молока	242	237	204	211	211	-31
Молочні сепаратори	41	35	27	17	19	-22
Інкубатори	39	33	25	22	22	-17
Механізми для приготування кормів	283	260	247	248	248	-35
Роздавачі кормів: для ВРХ	403	359	303	298	284	-119
для свиней	46	40	34	31	29	-17
Транспортери для прибирання гною	1967	1722	1515	1407	1319	-648

Джерело: розраховано авторами за даними [14, с. 8-9; 15, с. 8-9; 16, с. 8-9; 17, с. 8-9; 18, с. 8-9]

Згідно з даними табл. 5, нами доведено, що за досліджуваний період кількість сільськогосподарської техніки у галузі тваринництва мала тенденцію до зменшення. Аналізуючи динаміку наявності сільськогосподарської техніки у сільськогосподарських кооперативах України за 2012–2016 рр., можна відзначити негативну тенденцію щодо значного зниження кількості основних технічних засобів, які необхідні для

виконання виробничих функцій в аграрному виробництві. На нашу думку, скорочення кількості сільськогосподарської техніки у галузі тваринництва пояснюється випередженням темпів вибуття над темпами надходження техніки та в результаті розбалансування економічних зв'язків із промисловістю. Отже, можна зробити висновок, що без створення умов зацікавленості сільськогосподарських підприємств, зовнішніх інвесторів у розширенні обсягів інвестицій в аграрний сектор неможливо вирішити завдання техніко-технологічного оновлення галузі. Модернізація матеріально-технічної бази сільського господарства здійснюється занадто повільно у зв'язку із призупиненням інноваційно-інвестиційних процесів через фінансову неспроможність сільськогосподарських товаровиробників; недосконалість амортизаційної та кредитної політики; недостатні обсяги державної підтримки [19]. Все це свідчить про необхідність капітальних вкладень для оновлення і реконструкції матеріально-технічної бази сільськогосподарських кооперативів України. Необхідно зазначити, що одним зі стримуючих факторів розвитку сільського господарства України є не лише скорочення машинно-тракторного парку, але й щорічне зменшення енергетичних потужностей сільськогосподарських підприємств. Матеріально-технічна база аграрних підприємств достатньо мобільна, тому засоби виробництва повинні бути забезпечені рушійною силою – двигунами, яких потребують трактори, автомобілі, комбайни, сільськогосподарські машини; живою тяговою силою, яку залучають на виконання певного обсягу робіт та інше обладнання й установки. Сукупність потужності механічних двигунів тракторів, автомобілів, комбайнів, інших сільськогосподарських машин, а також електродвигунів різних установок і робочих тварин у перерахунку на механічну силу становлять енергетичні потужності підприємств. Отже, основну частину енергетичних потужностей у сільськогосподарських кооперативах складають двигуни автомобілів та тракторів, а найменшу частину – робоча худоба у перерахунку на механічну силу.

Енергетичні потужності у сільськогосподарських кооперативах України за 2012–2016 рр. нами представлено у табл. 6.

Саме тому, що існує необхідність постійного руху робочих машин та механізмів у процесі роботи, згідно даних (таблиця 6), більша кількість енергетичних потужностей припадає на мобільні енергозасоби: трактори, автомобілі та самохідні комбайни. Найменшу частку серед них займають інші механічні двигуни. На жаль, у сільськогосподарських підприємствах, за даними статистики, повністю відсутній такий вид потужностей, як

устаткування для виробництва відновлювальної енергії, що свідчить про недалекоглядність керівництва, відсутність управлінських рішень, спрямованих на формування міцного фундаменту для забезпечення перспектив розвитку галузі в майбутньому та реалізацію потенційних резервів, схованих у сільському господарстві. Забезпечення діяльності сільськогосподарського кооперативу, за своєю суттю, є інвестиційним проектом з розвитку інфраструктури аграрного ринку, що надасть можливість використання передових технологій та наукових розробок, визначить інвестиційну привабливість в умовах глобалізаційних перетворень [13].

6. Енергетичні потужності у сільськогосподарських кооперативах України у 2012-2016 рр.

Енергетичні потужності	Роки					Зміни (+/-) 2016 р. до 2012 р.
	2012	2013	2014	2015	2016	
Усього, у тому числі:	1834	1663	1463	1313	1269	-565
двигуни тракторів	603	552	487	440	431	-172
двигуни комбайнів і самохідних машин	328	307	269	243	237	-91
двигуни автомобілів	639	564	495	438	417	-222
інші механічні двигуни	26	25	22	21	22	-4
електродвигуни і електроустановки	237	214	189	170	161	-76
робоча худоба в перерахунку на механічну силу	1	1	1	1	1	0
Енергетичні потужності в розрахунку на 1 кооператив, кВт	2537	2857	2674	2535	2523	-14

Джерело: розраховано авторами за даними [15, с. 15; 16, с. 15; 17, с. 16; 18, с.16; 19, с. 15]

Таким чином, для ефективного розвитку сільськогосподарські кооперативи потребують великих капіталовкладень для придбання обладнання. В сучасних ринкових умовах господарювання

сільськогосподарським підприємствам дуже важко акумулювати такі кошти без суттєвої фінансової підтримки з боку держави.

Висновки. В умовах нестачі внутрішніх ресурсів інвестиції можуть виявитися дуже дійовим інструментом оновлення існуючого виробництва та служити ефективним засобом економічного зростання, але обсяги інвестування є значно меншими від необхідного, що вимагає оптимізації структури джерел її фінансування. З боку держави необхідно повного фінансування технічного переоснащення сільськогосподарських підприємств, а також забезпечення цим господарствам можливості отримання сільськогосподарського кредиту на покупку сільськогосподарської техніки на пільгових умовах. Це необхідно для того, щоб сільськогосподарські підприємства позбавилися від накопичених кредитних заборгованостей, почали працювати в плюс та вирішили проблему забезпеченості аграрного сектора тракторами і комбайнами.

З огляду на виявлену ситуацію в діяльності сільськогосподарських кооперативів, можна зробити висновок про наявність значних загроз щодо потужного залучення високоякісної сільгосптехніки в Україні. Існуючий стан розвитку кооперативних відносин засвідчив неспроможність сільськогосподарських кооперативів забезпечити себе самостійно технічними засобами: машинами й устаткуванням, механізмами і запасними частинами, які були б здатні підвищити рівень механізації виробничих процесів агропромислового виробництва.

Бібліографічний список: 1. Томілін О.О. Організація господарської діяльності підприємства [монографія] / О.О. Томілін. – Полтава: Оріяна, 2009. – 176 с. 2. Томілін О.О. Вплив інвестиційної діяльності на формування міжгалузевих відносин Полтавської області / О.О. Томілін // Економічний простір: Збірник наукових праць. – № 65. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2012. – С.138–146. 3. Величко В.В. Економіка підприємства: конспект лекцій / В.В. Величко // Харків: ХНАМГ, 2004. – 114 с. 4. Томілін О.О. Формування міжгалузевих зв'язків як один із чинників утворення міжгалузевих відносин в аграрній сфері економіки / О.О. Томілін // Вісник соціально-економічних досліджень: Збірник наукових праць / гол. ред. Зверков М. І. – Одеса: Одеський національний економічний університет, 2012. – № 4 (47). – С. 372–377. 5. Статистичний щорічник України за 2012 рік / [під редакцією А.Г. Осауленка] – К.: Державна служба статистики, 2013. – 552 с. 6. Статистичний щорічник України за 2013 рік / [під редакцією А.Г. Осауленка] – К.: Державна

служба статистики, 2014. – 534 с. 7. Статистичний щорічник України за 2014 рік / [під редакцією І.М. Жук] – К.: Державна служба статистики, 2015. – 586 с. 8. Статистичний щорічник України за 2015 рік / [під редакцією І.М. Жук] – К.: Державна служба статистики, 2016. – 575 с. 9. Статистичний щорічник України за 2016 / [під редакцією І.Є. Вернера] – К.: Державна служба статистики, 2017. – 611 с. 10. Стан інвестиційної діяльності в Україні / Інвестиційна діяльність в Україні від 23 лютого 2016 року // Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua>. 11. Месель-Веселяк В.Я. Організаційно-економічні умови розвитку аграрного виробництва в Україні / В.Я. Месель-Веселяк // Економіка АПК. – 2010. – № 9. – С. 3–12. 12. Дорогань В.К. Основи фінансової діяльності підприємства: навч. посіб. / В.К. Дорогань, О.О. Томілін, О.А. Гаврилова// – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2008. – 259 с. 13. Управління проектами: навч. посібник / за ред. О.В. Ульянченка та П.Ф. Цигікала. – Харків: ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, 2010. – 522 с. 14. Статистичний бюлетень Наявність сільськогосподарської техніки та енергетичних потужностей у сільському господарстві у 2012 році / [під редакцією О.М. Прокопенка] – К.: Державна служба статистики України, 2013. – 42 с. 15. Статистичний бюлетень Наявність сільськогосподарської техніки та енергетичних потужностей у сільському господарстві у 2013 році / [під редакцією О.М. Прокопенка]. – К.: Державна служба статистики України, 2014. – 41 с. 16. Статистичний бюлетень Наявність сільськогосподарської техніки та енергетичних потужностей у сільському господарстві у 2014 році / [під редакцією О.М. Прокопенка] – К.: Державна служба статистики України, 2017. – 44 с. 17. Статистичний бюлетень Наявність сільськогосподарської техніки та енергетичних потужностей у сільському господарстві у 2015 році / [під редакцією О.М. Прокопенка] – К.: Державна служба статистики України, 2016. – 43 с. 18. Статистичний бюлетень Наявність сільськогосподарської техніки та енергетичних потужностей у сільському господарстві у 2016 році / [під редакцією О.М. Прокопенка] – К.: Державна служба статистики України, 2017. – 42 с. 19. Звіт про капітальні інвестиції [форма 2-ін, розділ 4]. – К.: Держкомстат України, 2011.

Е.В. Бухало, С.А. Коломиец. Особенности привлечения капитальных инвестиций в сельскохозяйственное производство Украины. В статье раскрыто значение капитальных инвестиций для экономики Украины. Рассмотрены основные направления инвестирования капитальных инвестиций в экономику Украины. Проанализированы

капитальные инвестиции по источникам финансирования. Проведен анализ динамики наличия сельскохозяйственной техники и энергетических мощностей в сельскохозяйственных кооперативах Украины. Доказана необходимость привлечения капитальных инвестиций в современное сельскохозяйственное производство Украины.

Ключевые слова: сельскохозяйственное производство, отрасли национальной экономики, капитальные инвестиции, кооперативные отношения, сельскохозяйственные кооперативы, сельскохозяйственная техника.

Bukhalo O.V., Kolomiyets S.A. Features attraction of capital investments in agricultural production of Ukraine. The aims of the research are assessment of the current state and definition of prospects for the development of investment support for agricultural enterprises and analysis of agricultural cooperatives' provision with agricultural machinery and energy resources.

This paper outlines the importance of capital investment for the country's economy. The main directions of investment in the economy of Ukraine are considered. Capital investments by sources of financing are analyzed. The analysis of dynamics of availability of agricultural machinery and power capacities in agricultural cooperatives of Ukraine are conducted. The necessity of attracting capital investments into modern agricultural production is proved. Modernization of the material and technical base of agriculture is carried out too slowly due to the suspension of innovation and investment processes due to the financial inability of agricultural producers; imperfection of depreciation and credit policy; insufficient amount of state support. All this testifies to the need for capital investments for the renovation and reconstruction of the material and technical base of agricultural cooperatives in Ukraine. On the part of the state it is necessary to fully finance the technical re-equipment of agricultural enterprises, as well as provision of these farms the possibility of obtaining agricultural loans for the purchase of agricultural machinery on preferential terms. This is necessary in order for agricultural enterprises to get rid of accumulated credit debts, to start working in a plus and to solve the problem of ensuring the provision of agricultural sector with agricultural machinery.

Keywords: agricultural production, branches of national economy, capital investments, cooperative relations, agricultural cooperatives, agricultural machinery.

Стаття надійшла до редакції: 23.01.2018 р.